

PRIMJENA UMJETNE INTELIGENCIJE U UJEDINJENIM NARODIMA

Europska komisija objavila je 21. travnja 2021. godine prijedlog uredbe o umjetnoj inteligenciji. Dokument sadrži definiciju i uporabu tehnologija te vrlo važne odjeljke o zabranjenoj upotrebi umjetne inteligencije i visokorizičnim aktivnostima, predlažući da potonji prođu postupak autorizacije slično lijeku ili automobilu prije nego što postanu dostupni javnosti.

Međutim, ta uredba ne primjenjuje se na međunarodne organizacije pa i kada djeluju na području Europske unije (EU). Naravno, EU nema nadležnost nad međunarodnim organizacijama kao što su Ujedinjeni narodi (UN). Međutim, tehnologije koje su klasificirane kao zabranjene ili visoko rizične za europske građane vrlo su rizične i za sve ostale građane, bez obzira na nacionalnost.

Ujedinjeni narodi sve više primjenjuju umjetnu inteligenciju, uključujući i neke aktivnosti koje Europska komisija smatra visoko rizičnim. Centar za humanitarne podatke usmjerio je svoj rad na razvoj rješenja umjetne inteligencije koja bi podržala misiju UN-a, posebno u predviđanju humanitarnih kriza i odgovoru na njih. UNHCR je 2018. pokrenuo sustav za registraciju stanovništva i upravljanje identitetom kako bi se osigurala centralizirana platforma za upravljanje podacima o izbjeglicama. Do kraja 2018. platforma je upravljala biometrijom 7,1 milijuna izbjeglica. Svjetski program za hranu (WFP) također se koristio biometrijskom identifikacijom u raspodjeli pomoći izbjeglicama.

U navedenim primjenama organizacije UN-a surađuju i s privatnim tvrtkama koje pružaju napredne analitičke usluge. Već i zbog toga nužno je da UN propiše pravila postupanja s umjetnom inteligencijom jer bi tada privatne tvrtke morale biti mnogo obzirnije prema ljudskim pravima i privatnosti.

Iako postoje uvjerljivi razlozi za primjenu umjetne inteligencije u humanitarnom kontekstu, sustavi visokog rizika, poput navedenih, zahtijevaju dodatni nadzor, s obzirom na mogućnost negativnog utjecaja na ranjivo stanovništvo. U literaturi su detaljno opisani štetni učinci biometrijske identifikacije izbjeglica koja je bila manje točna za žene i obojene osobe.

Dosadašnje aktivnosti UN-a u primjeni umjetne inteligencije odvijale su se uglavnom bez regulatornog nadzora. Međutim, bilo je mnogo pokušaja unutar UN-a da uvede etičke načine rada i da globalno utječe na etiku umjetne inteligencije. Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) učinila je važan posao u etici umjetne inteligencije. Nacrt njihova dokumenta iz 2020. fokusira se, između ostalog, na vrijednosti poput transparentnosti, ravnopravnosti spolova, ljudskih prava i pravičnosti.

Povjerenje u sustave umjetne inteligencije teško je steći, osobito u poslu kojim se bave Ujedinjeni narodi, koji je izrazito politički i utječe na vrlo ranjivo stanovništvo. Neki od pokušaja promicanja transparentnosti u umjetnoj inteligenciji mogu se smatrati načinom izgradnje povjerenja. Postoje i inicijative izvan Ujedinjenih naroda, poput IBM-ovog *Factheeta*, koji pružaju alate tehničkim programerima da objasne svoje tehnologije te stoga povećavaju povjerenje javnosti u njih.

UN-ova uredba o umjetnoj inteligenciji ne samo da bi zaštitila misiju same organizacije od rizika primijenjene tehnologije, već bi također izgradila povjerenje u one aplikacije koje podržavaju njezin rad. To je prilika da se konkretiziraju naponi UN-a u etici i najboljoj praksi umjetne inteligencije te dodatno demonstrira njegovo vodstvo u područjima od globalne važnosti (Fournier-Tombs 2021).

Literatura

Fournier-Tombs, E. (2021): Towards a United Nations Internal Regulation for Artificial Intelligence, Big Data & Society, July–December, 1–5, <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/20539517211039493>, (15. 10. 2021.).

Nedjeljko Frančula